

В.О. Курило

В.Г. Юфименко

Полтавський державний медичний університет

м. Полтава

Україна

ДІЯЛЬНІСНА КОМПОНЕНТА В СТРУКТУРІ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗІ СТОМАТОЛОГІЇ

У статті визначено структуру іношомовної компетентності майбутніх фахівців зі стоматології на основі аналізу даних наукових джерел із проблеми дослідження й власного досвіду. Виокремлено основні компоненти: гносеологічна, діяльнісна та рефлексивна. Діяльнісна компонента відображає спроможність реалізувати набуті знання у практичній діяльності і складається з науково-дослідної та іношомовної комунікативної компетентностей, остання містить дискурсивну та стратегічну складові.

Ключові слова: *іношомовна компетентність; стоматологічний дискурс, комунікація.*

The article defines the structure of foreign language competence of future specialists in dentistry based on the analysis of data from scientific sources on the research problem and own experience. The main components are singled out: epistemological, activity and reflexive. The activity component reflects the ability to implement acquired knowledge in practical activities and consists of scientific research and foreign language communicative competences, the latter includes discursive and strategic components.

Keywords: *foreign language competence; dental discourse, communication.*

Участь України в світових процесах інтеграції, розширення її міжнародних зв'язків значно підвищує статус іноземних мов у професійній діяльності фахівців різних галузей, зокрема лікарів. Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти визначено, що випускники вищих навчальних закладів мають вільно висловлювати свої думки, не витрачаючи часу на пошук

відповідних мовних засобів під час досягнення професійних цілей (Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, 2003).

В умовах глобалізації і активної міграції широких верств населення для навчання і працевлаштування в інших країнах, мовою спілкування все більше стає англійська. Тому, сучасний випускник медичного закладу вищої освіти, зокрема з фаху лікаря-стоматолога, для надання кваліфікованої допомоги потребує доступу до міжнародної бази наукових досягнень для отримання актуальних новин у галузі фаху й оптимального стилю спілкування з використанням відповідних термінів, словосполучень, фраз зрозумілих колегам і пацієнтам, зокрема англійською мовою [3]. У цьому контексті вагомим значення у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців зі стоматології набуває необхідність формування іншомовної компетентності (ІК), яка сприятиме ефективному здійсненню лікарської і дослідницької діяльності.

Успішне формування ІК майбутніх фахівців зі стоматології вимагає визначення її складових. Аналіз досліджень із проблеми визначення структури ІК та власний досвід свідчить, що базовими складовими ІК майбутнього фахівця в галузі стоматології, які здійснюють значний вплив на формування професійної компетентності, доцільно розглядати *гносеологічну, діяльнісну та рефлексивну* компоненти.

Діяльнісна компонента визначається як відображення знань у практичній діяльності (науково-дослідній або комунікативній) та втілюється за допомогою використання певних методів, прийомів і форм організації іншомовної підготовки. Відповідно до видів практичної діяльності діяльнісна компонента ІК підкреслює взаємозв'язок з іншими загальними компетентностями, визначеними для випускника вищої школи зокрема *науково-дослідною та комунікативною* (іншомовною) компетентностями: науково-дослідна компетентність розглядається як досягнення відповідного рівня сформованості необхідних для цього знань, умінь та навичок, професійно важливих якостей, які забезпечують високий рівень дослідницької креативності, самостійності та визначення обсягу необхідних додаткових пошуків для оптимального вирішення проблемної клінічної ситуації, розвитку клінічного мислення [2].

Формування цієї компетентності у майбутніх фахівців у галузі стоматології – процес довготривалий, складний і відбувається поетапно: від навчально-пізнавальної діяльності, яка забезпечує засвоєння знань з професійно-важливих дисциплін; через науково-дослідницьку роботу (НДР), яка сприяє освоєнню організаційних та методологічних засад проведення наукового пошуку [4].

Опрацювання наукових джерел не тільки державною, а й англійською мовою дозволить отримати більшу кількість інформації, яка значно підвищить якість виконання НДР, що у свою чергу сприятиме кращому формуванню науково-дослідної компетентності майбутніх фахівців зі стоматології [6]. Одним із кращих методів її формування є проєктна робота, яка полягає у самостійному вирішенні здобувачами освіти проблемної ситуації шляхом пошуку інформації в наукових, іншомовних джерелах [1]. Цей метод яскраво демонструє важливість іншомовної компетентності для формування науково-дослідної компетентності; іншомовна комунікативна компетентність (ІКК) визначається як готовність іншомовної діяльності у різних сферах згідно з пріоритетами особистості.

Формування ІКК у майбутніх фахівців зі стоматології має на меті формування навичок вчасного добору відповідних професійних термінів, виходячи не тільки зі змісту, але й уміння граматично правильно формулювати речення в практичному мовленні та долати мовний бар'єр. У такий спосіб реалізується готовність фахівця до використання професійної лексики у мовленні [4].

Тому, до структури ІКК доцільно внести *дискурсивну* та *стратегічну* складові: дискурсивна – забезпечує здатність поєднувати окремі речення у зв'язне повідомлення, дискурс, використовуючи для цього різноманітні синтаксичні та семантичні засоби. Поняття «дискурс» визначається як складне комунікативне явище, яке окрім тексту включає в себе екстралінгвістичні фактори (знання про світ, думки, установки та цілі адресата), необхідні для розуміння тексту. Проте у спілкуванні важливим є не тільки зміст повідомлення, а й вираження та досягнення комунікативних завдань партнерів.

Саме іншомовленнєвий дискурс є результатом реалізації визначених комунікативних намірів у контексті конкретної комунікативної ситуації щодо партнера, представника іншої культури, вираженої певними мовними та немовними засобами. Отже, вміння лікаря-стоматолога добирати такі засоби відповідно до ситуації уможлиблює висловлення інформації зрозумілою як для колег так і для пацієнтів. Стратегічна складова - розглядається як спроможність компенсувати у процесі спілкування недостатній рівень знання мови, мовленнєвого і соціального досвіду спілкування іноземною мовою, долати мовний бар'єр що є особливо важливим для лікаря-стоматолога під час комунікації з пацієнтом [5].

Отже, структура іншомовної компетентності майбутніх фахівців зі стоматології, представлена такими компонентами: гносеологічною (охоплює лінгвістичну, деонтологічну, соціокультурні складові); діяльнісну – (корелює з формуванням науково-дослідної та комунікативної компетентностей та містить дискурсивну і стратегічну складові; рефлексивна компоненту.

Список використаної літератури

1. Kurylo W. O. Zahnaufhellung als Verfahren für attraktives und strahlendes Lächeln / W. O. Kurylo, O. P. Protopov // Матеріали 74-ї Всеукраїнської студентської наукової конференції «Medical students' conference in Poltava» (MEDSCOP 2018), м. Полтава, 29-30 березня 2018 р. – Полтава, 2018. – С. 88.
2. Курило В. О. Оцінка стану жувальної ефективності у пацієнтів з повними знімними протезами, виготовленими з різних базисних матеріалів у віддалені терміни спостереження / В. О. Курило ; наук. керівник : Г. М. Кузь, В. С. Кузь // IMEDSCOP 2022 : abstract book of 3rd International Medical Students Conference in Poltava of Poltava State Medical University, Poltava, 6-th of October 2022. – Poltava, 2022. – P. 66–67.
3. Лещенко Т. Контраст вірцевої та реальної компетентнісних моделей мовленнєвої особистості сучасного лікаря-стоматолога / Т. Лещенко, М. Жовнір, В. Юфименко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – Вип. 48, т. 1. – С. 85–88.

4. Лещенко Т. О. Продуктивна технологія опанування наукового стилю української мови в післядипломній освіті стоматологів / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко // Мова в професійному вимірі: комунікативно-культурний аспект : матеріали міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. – Харків : НУЦЗ України, 2017. – С. 137–140.

5. Оптимізація прийому пацієнтів групи ризику із перикоронітами і періоститами нижньої щелепи на амбулаторному прийомі в хірурга-стоматолога / В. О. Курило, Д. В. Чорний, Я. А. Бусло, Л. Р. Новікова, А. О. Гончар, Л. О. Балабан ; наук. керівники : О. В. Дубровіна, О. Б. Горбаченко, Н. М. Лохматова, О. Б. Доленко, Е. Г. Колот, С. Ю. Чечотіна // Тези доповідей 1-ї Міжнародної студентської наукової конференції «International medical students' conference in Poltava» (IMEDSCOP 2020), м. Полтава, 2–3 квітня 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 66–67.

6. Юфименко В. Г. Мовні аспекти правильного ведення наукової дискусії на медичних конференціях, семінарах, симпозиумах / В. Г. Юфименко // Медична наука - 2010 : матеріали Всеукр. наук. - практ. конф. – Полтава, 2010. – С. 148.